

S O C I A L I N Ė S A P S A U G O S I R D A R B O M I N I S T E R I J A

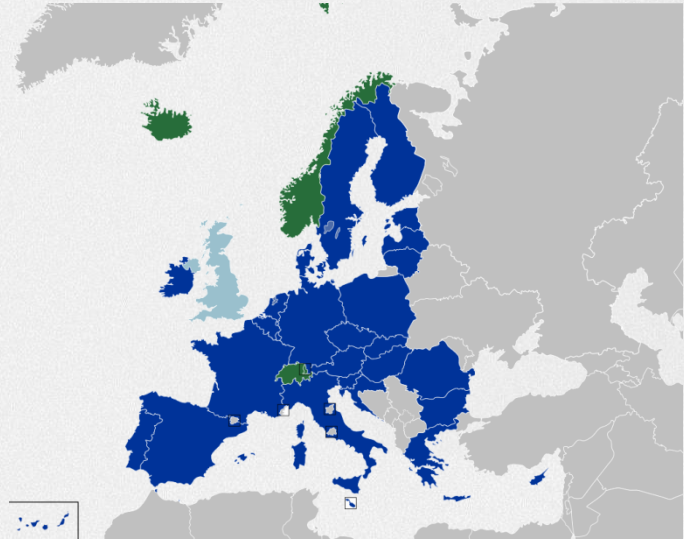
Socialinių išmokų mokėjimas ES judantiems asmenims

2020 10 15

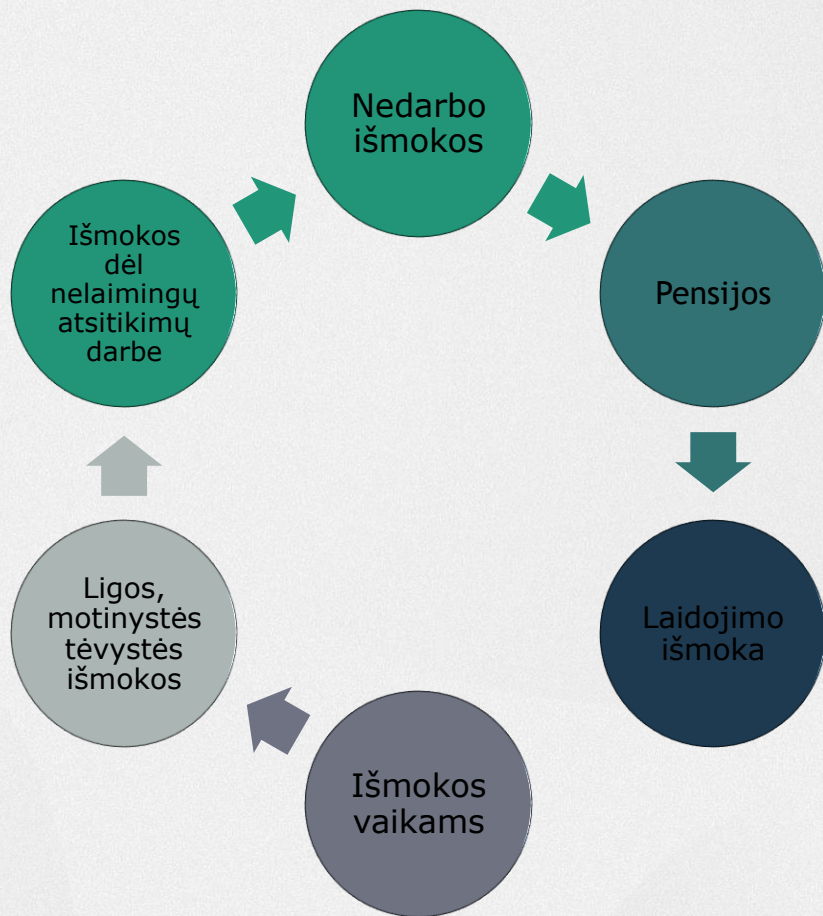
Socialinės apsaugos išmokų mokėjimas ES

ES socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentai:

- Reglamentas (EB) Nr. 883/2004
- Reglamentas (EB) Nr. 987/2009

Socialinės apsaugos išmokos

Pagrindiniai principai

Draudžiama diskriminacija dėl pilietybės

Asmuo yra draudžiamas socialiniu draudimu tik vienoje valstybėje

Draudimo laikotarpiai įgyti skirtingose valstybėse yra sumuojami

Išmokos gali būti eksportuojamos

Išmokos šeimai

■ Šalis, atsakinga už išmokas šeimai, priklauso nuo šeimos darbinės veiklos ir gyvenamosios vietos, o ne nuo pilietybės.

■ Tuo pačiu metu už tuos pačius vaikus, šeima negali gauti maksimalių išmokų ir iš Lietuvos, ir iš Ispanijos.

■ Tačiau, kad šeima būtų visiškai apsaugota, reglamentuose numatytos taisyklės, leidžiančios šeimai gauti didžiausią jai priklausančią išmoką

Kuri šalis mokės išmoką šeimai?

Jei visa šeima gyvena ir tėvai dirba Ispanijoje, tuomet išmokos skiriamos ir mokamos pagal Ispanijos nacionalinius teisės aktus.

! Persikėlus gyventi į kitą šalį, apie savo išvykimą būtina informuoti įstaigą, kuri moka išmokas. Nepranešus susidarys permokos, kurias reikės gražinti.

Kuri šalis mokės išmoką šeimai?

Situacijoje kai vienas iš vaiko tėvų lieka gyventi Lietuvoje ir prižiūrėti atžalą, o kitas išvyksta dirbti į Ispaniją vien nacionalinių teisės aktų gali neužtekti, todėl, tais atvejais, **kai kelios valstybės turi teisę mokėti išmokas šeimai, bus taikomos** ir Europos Sąjungos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo **reglamentuose numatytos taisyklės.**

Prioritetinės taisyklės

Paprastai už išmokų šeimai mokėjimą pirmiausia bus atsakinga ta šalis, kurioje vienas iš šeimos narių dirba ar vykdo savarankišką veiklą.

Jei šeimos nariai dirba skirtingose valstybėse narėse, atsakinga bus ta šalis, kurioje gyvena vaikai, jei vienas iš šeimos narių dirba šioje valstybėje.

Jei šeimos nariai gauna pensijas iš skirtingų šalių, atsakinga bus ta šalis, kurioje gyvena vaikai, jei ši šalis moka vieną iš pensijų.

Jei šeimos nariai gyvena skirtingose valstybėse narėse, nedirba, negauna socialinio draudimo išmokų ar pensijų, pirmiausia atsakinga bus šalis, kurioje gyvena jūsų vaikai.

Pirmumo teisę turinti valstybė moka viso dydžio išmoką šeimai, kita valstybė moka tik priedą, lygų skirtumui tarp šiose valstybėse numatytų išmokų, jei išmoka jos valstybėje yra didesnė negu pirmumo teisę turinčioje valstybėje.

Išsiskyrusios šeimos

Jei vienas iš tėvų gauna šeimos išmokas, bet jų **nenaudoja vaikų išlaikymui**, galima kreiptis į kompetentingą įstaigą, kuri moka išmokas šeimai ir prašyti išmokas mokėti tiesiogiai **asmeniui, kuris iš tikrųjų išlaiko vaikus**. Toks prašymas gali būti pateiktas per kompetentingą įstaigą toje valstybėje, kurioje gyvena vaikai.

Ligos, motinystės, tėvystės išmokos

Išmokos mokamos pagal tos valstybės teisės aktus, kurioje asmuo yra apdraustas draudiminio įvykio metu, neatsižvelgiant į tai, kurioje valstybėje asmuo gyvena.

Stažų sumavimas nustatant teisę į išmoką.

Išmokos dydis apskaičiuojamas pagal kompetentingoje valstybėje gautas pajamas ar sumokėtas socialinio draudimo įmokas.

Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų išmokos

Panašios taisyklės kaip dėl ligos išmoku, bet yra ir specialių nuostatų atsižvelgiant į šių išmoku specifiką.

Kai kurios valstybės narės turi atskirą sveikatos draudimo sistemą dėl nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų.

Jeigu susirgęs profesine liga asmuo pagal dviejų ar daugiau valstybių narių teisės aktus dirbo darbą, galėjusį sukelti tą ligą, išmoka skiriama tik pagal paskutinės iš tų valstybių teisės aktus, kurių sąlygos yra patenkintos.

Jei paskyrus profesinės ligos išmoką, asmens sveikatos būklė pablogėja, sprendžiant, kuri valstybė turės mokėti išmoką dėl pablogėjusios sveikatos, vertinama, ar po ankstesnės išmokos paskyrimo asmuo dirbo darbą, kuris galėtų paaštrinti jo profesinę ligą.

Nedarbo draudimo išmokos

Jei netekote darbo ir planuojate jį ieškoti svetur ar grįžti atgal į savo gyvenamąją vietą, svarbu pasirūpinti visais formalumais; jų neatlikę, galite prarasti teisę gauti nedarbo draudimo išmoką.

Todėl, prieš išvykdami į kitą valstybę narę, visada pasikonsultuokite su užimtumo tarnybų specialistais.

Išmokų skyrimas

Nedarbo draudimo išmoka yra skiriama toje valstybėje narėje, kurioje asmuo paskutiniu metu buvo draudžiamas nedarbo draudimu*

Laikotarpių sumavimas (U1 dokumentas)

Jeigu nedarbo išmokos dydis priklauso nuo ankstesnio darbo užmokesčio, atsižvelgiama tik į darbo užmokestį gautą valstybėje narėje, kurioje asmuo dirbo paskiausiai

* Išimtis yra pasienio darbuotojai ir asmenys, kurie paskutinio darbo metu dirbo ir gyveno skirtingose valstybėse narėse, nes jiems taikomos atskiros taisyklės.

Išmokos eksportas išvykus ieškoti darbo į kitą valstybę narę

4
savaitės

- 4 savaitės būnate užsiregistravęs Ispanijos užimtumo tarnyboje

U2

- Kreipkitės dėl U2 dokumento (patvirtinančio teisę gauti nedarbo išmoką)

7 dienos

- Grįžus į Lietuvą per 7 dienas privalote užsiregistruoti Užimtumo tarnybos klientų aptarnavimo skyriuje pagal gyvenamąją vietą

Išmoka

- Nedarbo išmoka bus mokama tokio dydžio, kokią paskyrė Ispanijos įstaiga, ir ne ilgiau kaip iki dokumente nurodytos datos.

Pensijos

Nustatant asmens teisę į pensiją, atsižvelgiama ir į kitoje valstybėje narėje įgytą stažą.

Kiekviena valstybė narė mokės tik už stažą, įgytą toje valstybėje narėje.

Suma priklausys nuo draudimo kiekvienoje valstybėje narėje trukmės ir nuo atitinkamoje valstybėje narėje nustatytų pensijos apskaičiavimo taisyklių.

Pensinis amžius valstybėse skirtingas.

Kur kreiptis dėl išmokų?

Į kompetentingą gyvenamosios vietos įstaigą, kurioje asmuo dirbo ir kurioje jau sukako pensinis amžius.

Jeigu gyvenamosios vietos valstybėje asmuo niekada nebuvo draustas socialiniu draudimu, įstaiga gautą asmens prašymą skirti pensiją persiunčia valstybės narės, kurioje asmuo buvo paskutinį kartą apdraustas, įstaigai

Laidojimo išmoka

Moka valstybė, kurios teisės aktai buvo taikomi asmeniui mirties dieną.

Jei asmuo mirė valstybės, kuri nėra kompetentinga valstybė, teritorijoje, traktuojama, kad mirtis įvyko kompetentingoje valstybėje.

Išmokų mokėjimas pensininko mirties atveju

Jei asmuo gaudavo pensiją tik iš vienos valstybės, išmoką mirties atveju mokės ši valstybė.

Jei asmuo gaudavo pensiją iš kelių valstybių narių ir vienoje iš jų gyveno, išmoką mokės pensininko gyvenamosios vietos valstybė.

Jei asmuo gaudavo pensiją iš kelių valstybių narių, tačiau nei vienoje iš jų negyveno, išmoką mokės ta valstybė, kurioje buvo įgytas ilgesnis draudimo stažas.

Elektroninis apsiskeitimas duomenimis (EESSI)

Nuo 2019 liepos 31 d. Lietuva prisijungė prie elektroninių socialinės apsaugos informacijos mainų sistemos (EESSI).

Socialinės apsaugos įstaigos keičiasi struktūrizuotais elektroniniais dokumentais ir laikosi bendrai sutartų procedūrų.

Naudingos nuorodos

- <https://socmin.lrv.lt/lt/>
- <https://www.facebook.com/socmin>
- <https://uzt.lt/>
- <https://www.sodra.lt/lt/>
- <https://www.missoc.org/>

AČIŪ UŽ DĖMESĮ

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SOCIALINĖS APSAUGOS
IR DARBO MINISTERIJA